# TALABALARNI ESTETIK TARBIYALASHDA OVOZNI YO‘LGA QO‘YISH FANINING PEDAGOGIK AHAMIYATI

**Xolmatov Sherzod Xushbekovich** - Termiz Davlat Universiteti
Musiqa ta’limi kafedrasi katta o’qituvchisi

**Annotatsiya:**. Mazkur maqolada talabalarni estetik tarbiyalashda ovozni yo‘lga qo‘yish fanining pedagogik ahamiyati yoritilgan. Vokal ta’limi jarayonida talabalarning musiqiy qobiliyatlari, estetik didi, musiqani his etish, ritmni anglash va ijrochilik mahoratini rivojlantirish masalalari ko‘rib chiqilgan. Shuningdek, vokal mashg‘ulotlarida repertuar tanlash, xalq qo‘shiqlari, vokalizlar, ariyalar va romanslardan foydalanishning ta’limiy-tarbiyaviy ahamiyati ochib berilgan. Vokal o‘qituvchisining pedagogik mahorati, talabalarning individual xususiyatlarini hisobga olish hamda asarlarning badiiy mazmunini tushuntirish orqali ularning estetik dunyoqarashini shakllantirish masalalariga alohida e’tibor qaratilgan. Maqolada ovozni yo‘lga qo‘yish mashg‘ulotlarining talabalarning ma’naviy kamoloti va professional vokal ijrochilari sifatida shakllanishidagi o‘rni asoslangan.

**Tayanch so‘zlar:**. estetik tarbiya, vokal ta’limi, ovozni yo‘lga qo‘yish, musiqiy qobiliyat, vokal ijrochiligi, estetik did, pedagogik mahorat, vokal repertuari.

# ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ «ПОСТАНОВКА ГОЛОСА» В ЭСТЕТИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ СТУДЕНТОВ

**Холматов Шерзод Хушбекович** — старший преподаватель кафедры музыкального образования.

**Аннотация.** В статье раскрывается педагогическое значение дисциплины «Постановка голоса» в эстетическом воспитании студентов. Рассматриваются вопросы развития музыкальных способностей, эстетического вкуса, чувства музыки, ритма и исполнительского мастерства студентов в процессе вокального обучения. Особое внимание уделяется образовательному и воспитательному значению подбора вокального репертуара, включая народные песни, вокализы, арии и романсы. Освещается роль педагогического мастерства преподавателя вокала, учета индивидуальных особенностей студентов и раскрытия художественного

содержания музыкальных произведений в формировании их эстетического мировоззрения. Обосновывается значение занятий по постановке голоса для духовного развития студентов и их становления в качестве профессиональных вокалистов.

**Ключевые слова:** эстетическое воспитание, вокальное образование, постановка голоса, музыкальные способности, вокальное исполнительство, эстетический вкус, педагогическое мастерство, вокальный репертуар.

## THE PEDAGOGICAL SIGNIFICANCE OF VOICE TRAINING IN THE AESTHETIC EDUCATION OF STUDENTS.

**Xolmatov Sherzod Xushbekovich** — Senior Lecturer at the Department of Music Education.

**Abstract:** This article examines the pedagogical significance of voice training in the aesthetic education of university students. It discusses the development of students' musical abilities, aesthetic taste, musical perception, sense of rhythm, and vocal performance skills within the process of vocal education. Particular attention is paid to the educational and developmental value of selecting vocal repertoire, including folk songs, vocalises, arias, and romances. The article also highlights the role of the vocal teacher's pedagogical competence, consideration of students' individual characteristics, and explanation of the artistic content of musical works in shaping students' aesthetic outlook. The importance of voice training classes in supporting students' spiritual development and preparing them for professional vocal performance is also discussed.

**Keywords:** aesthetic education, vocal education, voice training, musical abilities, vocal performance, aesthetic taste, pedagogical competence, vocal repertoire.

**Kirish.** Vokal ta'limi va talabalarning estetik tarbiyasi zamonaviy musiqa pedagogikasining o'zaro uzviy bog'liq yo'nalishlari hisoblanadi. So'nggi yillarda olib borilgan tadqiqotlarda vokal mashg'ulotlarini tashkil etish, talabalarning

musiqiy idroki va ijrochilik mahoratini rivojlantirish, shuningdek, ta’lim jarayonida badiiy ifodadorlikni kuchaytirish masalalariga alohida e’tibor qaratilmoqda.

Tadqiqotlarda estetik ta’limni zamonaviy o‘qitish yondashuvlari bilan uyg‘unlashtirish masalasi ko‘rib chiqilgan. Ushbu tadqiqot vokal mashg‘ulotlarida musiqiy asarning nafaqat texnik ijrosiga, balki uning badiiy mazmuni va estetik qabul qilinishiga ham e’tibor qaratish zarurligini asoslash uchun muhimdir [1]. Qolaversa boshqa tadqiqotlarda vokal texnikasi, intonatsiya aniqligi va sahna madaniyatini rivojlantirish masalalarini yoritgan. Zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishning o‘quv jarayonidagi imkoniyatlarini ham ko‘rib chiqadi. Mazkur ish ovozni yo‘lga qo‘yish mashg‘ulotlarida texnik tayyorgarlik bilan bir qatorda, talabalarning ijrochilik madaniyatini shakllantirish muhimligini ko‘rsatadi [2].

Vokal pedagogikasining zamonaviy yo‘nalishlariga bag‘ishlangan 2026-yilgi 21st-century skills in vocal pedagogy: a scoping review nomli sharh tadqiqotida vokal ta’limida talaba markazidagi yondashuvlar, refleksiv o‘qitish, ijodkorlik, hamkorlik va raqamli vositalardan foydalanish tendensiyalari tahlil qilingan. Mualliflar vokal pedagogikasini faqat an’anaviy ijro ko‘nikmalarini o‘rgatish bilan cheklamasdan, talabalarning mustaqil fikrlashi va moslashuvchanligini rivojlantirish bilan bog‘liq holda ko‘rib chiqadilar. Ushbu qarashlar ovozni yo‘lga qo‘yish fanida individual yondashuv va ijodiy faollikni kuchaytirish zarurligini ko‘rsatadi [3].

Fletcher H.(2024) tadqiqotida vokal o‘qituvchisining empatik yondashuvi va talaba bilan pedagogik muloqoti o‘rganilgan. Tadqiqotda xonandalik o‘qituvchilarining tajribasi va individual mashg‘ulotlardagi amaliyoti tahlil qilingan. Ushbu manba o‘qituvchining talabani tushunishi, uning individual xususiyatlarini hisobga olishi va qo‘llab-quvvatlovchi ta’lim muhitini yaratishi vokal ta’limini tashkil etishda muhim ekanini yoritishga yordam beradi [4].

Mazkur adabiyotlar tahlili vokal ta’limida texnik tayyorgarlik, estetik idrok, pedagogik muloqot va zamonaviy o‘qitish usullarini o‘zaro uyg‘unlashtirish muhimligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, ovozni yo‘lga qo‘yish fanining talabalarda

estetik did, milliy musiqa merosiga hurmat, badiiy tafakkur va ma’naviy qadriyatlarni shakllantirishdagi o‘rnini yaxlit pedagogik nuqtayi nazardan yoritish dolzarb bo‘lib qolmoqda. Shu jihatdan, vokal mashg‘ulotlarining ta’limiy, ijodiy va tarbiyaviy imkoniyatlarini birgalikda tahlil qilish maqolaning asosiy yo‘nalishini tashkil etadi.

**Tadqiqot natijalari va uning muhokamasi.** Ovozni yo‘lga qo‘yish fanining pedagogik ahamiyati talabalarning vokal ijrochilik ko‘nikmalarini rivojlantirish bilan bir qatorda, ularning estetik didi, musiqiy idroki va badiiy tafakkurini shakllantirishda ham namoyon bo‘ladi. Vokal mashg‘ulotlari jarayonida talabalar musiqa asarlarining mazmunini anglash, badiiy obrazlarni his etish va ularni ijro orqali ifodalashni o‘rganadilar. Bu esa ularning san’atga bo‘lgan qiziqishini oshirib, ma’naviy dunyosini boyitishga xizmat qiladi.

Talabalarning vokal mahoratini shakllantirishda ovoz imkoniyatlaridan to‘g‘ri foydalanish, nafasni boshqarish, tovush hosil qilish, talaffuz va ritmni his etish kabi ko‘nikmalar muhim o‘rin tutadi. Ushbu ko‘nikmalarni izchil rivojlantirish talabaning ijro sifatini yaxshilash bilan birga, musiqiy asarning badiiy mazmunini tinglovchiga ta’sirchan yetkazish imkoniyatini ham kengaytiradi. Shu sababli vokal mashg‘ulotlarida texnik tayyorgarlik va badiiy ifodadorlikni o‘zaro uyg‘un rivojlantirish zarur.

Mashg‘ulotlarda foydalaniladigan repertuarni talabalarning ovoz xususiyatlari, tayyorgarlik darajasi va musiqiy qobiliyatlariga mos tanlash alohida ahamiyatga ega. Vokalizlar ovoz texnikasini rivojlantirishga yordam bersa, xalq qo‘shiqlari, romanslar va ariyalar talabalarning musiqiy tafakkuri, ijodiy yondashuvi hamda badiiy ifodalash qobiliyatlarini takomillashtiradi. Asarning yaratilish tarixi, muallifi va mazmuni haqida ma’lumot berish talabaning ijro etilayotgan asarni chuqurroq anglashiga, uning g‘oyaviy-badiiy xususiyatlarini to‘g‘ri ifodalashiga ko‘maklashadi.

Talabalarning estetik tarbiyasini rivojlantirishda vokal o‘qituvchisining pedagogik mahorati va individual yondashuvi ham muhim omil hisoblanadi. O‘qituvchi har bir talabaning qobiliyati va ovoz xususiyatlarini hisobga olib, uning

kamchiliklarini o‘z vaqtida aniqlashi hamda ijrochilik mahoratini bosqichma-bosqich rivojlantirishi lozim. Pedagog va talaba o‘rtasidagi samarali muloqot, ijodiy muhit va muntazam mashg‘ulotlar ta’lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, vokal mashg‘ulotlarida milliy musiqa merosi va jahon vokal san’ati namunalaridan foydalanish talabalarning musiqiy dunyoqarashini kengaytiradi. Bunday yondashuv ularda milliy qadriyatlarga hurmat, san’atga qiziqish va estetik zavqni shakllantirishga yordam beradi. Demak, ovozni yo‘lga qo‘yish fanini samarali tashkil etish texnik ko‘nikmalarni rivojlantirish, repertuarni to‘g‘ri tanlash va talabalarning badiiy-estetik tarbiyasini uyg‘unlashtirishni talab etadi.

**Xulosa.** Xulosa qilib aytganda, ovozni yo‘lga qo‘yish fani talabalarning vokal ijrochilik mahorati, musiqiy qobiliyati va estetik didini rivojlantirishda muhim pedagogik ahamiyatga ega. Mashg‘ulotlarda milliy va jahon musiqa asarlaridan maqsadli foydalanish hamda individual yondashuvni qo‘llash estetik tarbiya samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.**

1. Zheng J., Zhang Y., Zhang S. Audio-visual aesthetic teaching methods in college students’ vocal music teaching by deep learning // Scientific Reports. — 2024. — Vol. 14. — Article 29386.

2. Axmedova Ch. I. Methodology for improving academic singing performance skills for music education students // International Journal of Pedagogics. — 2025. — Vol. 5, Issue 1. — P. 63–65.

3. Li W., Mazlan C. A. N., Safian A. R. 21st-century skills in vocal pedagogy: a scoping review // Frontiers in Education. — 2026. — Vol. 11. — Article 1744952

4. Fletcher H., Davidson J. W., Krause A. E. Examining the empathic voice teacher // Research Studies in Music Education. — 2024. — Vol. 46, Issue 2. — P. 337–352.